

Οδηγός Εκπαιδευτή

Ενότητα 5

Βασική Επικοινωνία Που σημαίνει

Όνομα παρουσιαστή: _____

Ημερομηνία: _____

Βλέμμα και κοινή προσοχή

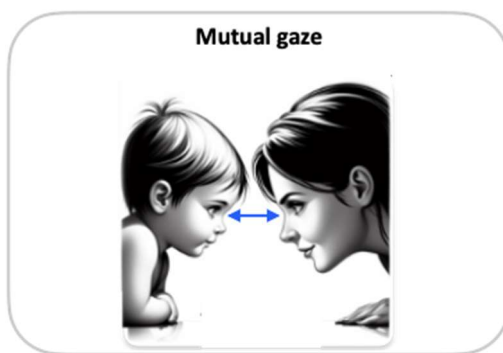
Στόχοι μάθησης

Στο τέλος της ενότητας, θα καταλάβετε:

- πώς εμπλέκεται το βλέμμα σε επικοινωνιακές καταστάσεις
- και γιατί το βλέμμα είναι πολύ σημαντικό.

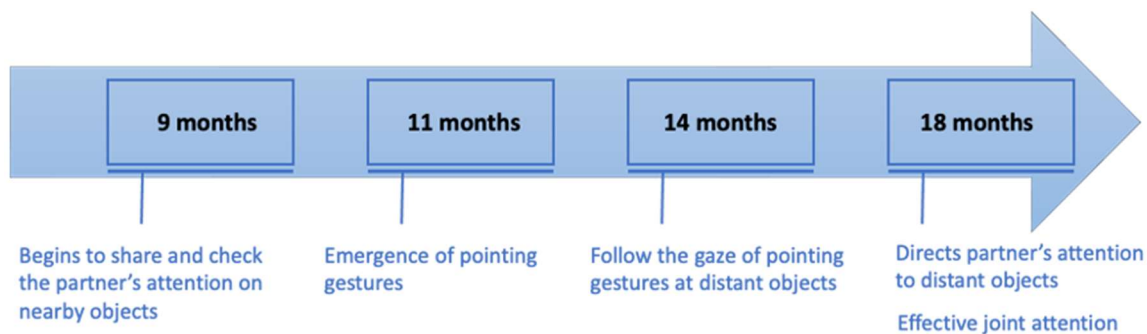
Περιεχόμενο

Το βλέμμα είναι ένα από τα σημαντικά μέσα που εμπλέκονται στην επικοινωνία. Είναι η πράξη του να κοιτάς, προσεχτικά ή όχι. Κατά τη διάρκεια μιας πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδρασης μεταξύ δύο ανθρώπων, και τα δύο άτομα κοιτάζονται μεταξύ τους και ανταλλάσσουν διαφορετικά σήματα μεταξύ των οποίων είναι και το βλέμμα. Αφενός, με το βλέμμα των ματιών, αντιλαμβανόμαστε πληροφορίες από τους συντρόφους μας και, αφετέρου, το βλέμμα μας καθορίζει στους συντρόφους αλληλεπίδρασής μας τι δίνουμε προσοχή. Επιπλέον, τα μάτια στην έκφραση του προσώπου συμβάλλουν επίσης στο να υποδείξουν πώς νιώθουμε, τη συναισθηματική μας κατάσταση.

Σημείωση: Η εικόνα δημιουργείται από τεχνητή νοημοσύνη.

Η παρακολούθηση βλέμματος, που ονομάζεται επίσης κοινή οπτική προσοχή, αντιστοιχεί στην ικανότητα του παιδιού να ακολουθεί το βλέμμα ενός άλλου ατόμου προς ένα αντικείμενο ή ένα γεγονός (Butterworth & Cochran, 1980) . Αυτή η ικανότητα εμφανίζεται στο τέλος του πρώτου έτους της ζωής (Corkum & Moore, 1995) και αποτελεί σημαντικό πρόδρομο για την ανάπτυξη της κοινής προσοχής (D'Entremont et al., 1997) .

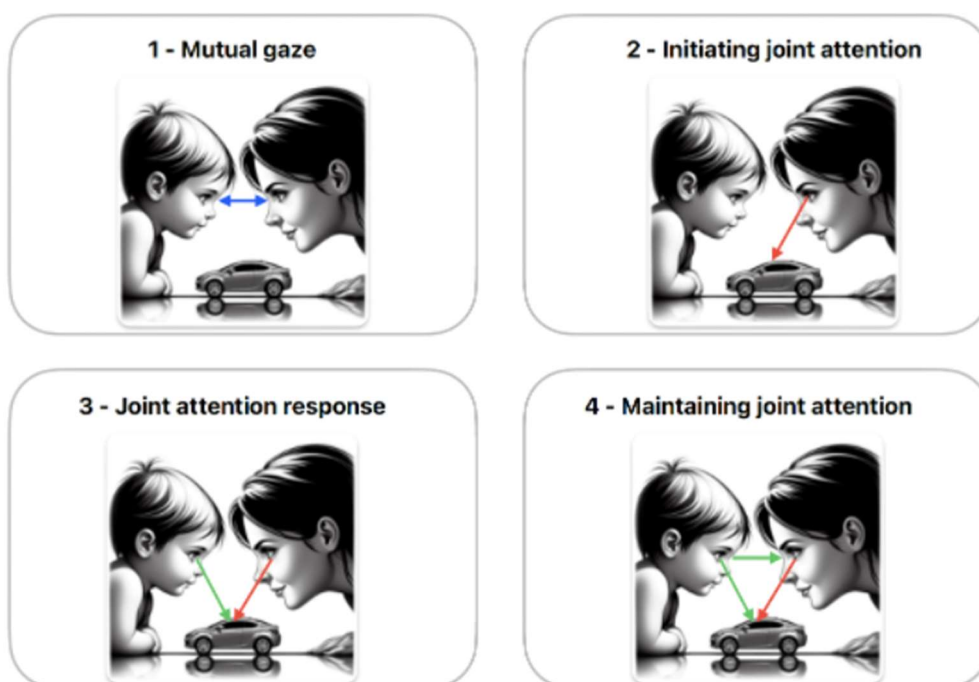

Αρκετές μελέτες έχουν εντοπίσει μια σύνδεση μεταξύ της παρακολούθησης του βλέμματος και της κατάκτησης της γλώσσας (Bruner, 1983; Mundy & Gomes, 1998; Tomasello, 2003) . Κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασης, ο σύντροφος ονομάζει τα αντικείμενα που κοιτάζει και το παιδί ακολουθεί το βλέμμα του για να αναγνωρίσει το αντικείμενο που κατονομάζει. Το παιδί χρησιμοποιεί έτσι το βλέμμα ως σχετικό σύνθημα για να συσχετίσει μια λεκτική ετικέτα με ένα αντικείμενο. Αυτή η ικανότητα παρακολούθησης του βλέμματος των άλλων υποδιαιρείται σε δύο συστατικά: (1) ακολουθώντας την κατεύθυνση του βλέμματος και (2) οπτική επεξεργασία του αντικειμένου που κοιτάζετε (Okumura et al., 2017) . Με άλλα λόγια, η παρακολούθηση της κατεύθυνσης του βλέμματος επιτρέπει στο παιδί να επεξεργαστεί το αντικείμενο που κοιτάζει και ότι αυτή η ικανότητα επηρεάζει την ανάπτυξη του εκφραστικού λεξιλογίου του παιδιού. Επιπλέον, το βλέμμα του παιδιού, και συγκεκριμένα η εναλλαγή του βλέμματος μεταξύ του συντρόφου επικοινωνίας και ενός αντικειμένου ή γεγονότος, δείχνει ότι το παιδί σκοπεύει να επικοινωνήσει (Camaioni et al., 2004) .

Η κοινή προσοχή κατέχει ιδιαίτερη θέση στην επικοινωνιακή ανάπτυξη του παιδιού. Παίρνει τη μορφή επεισοδίων τριαδικής ανταλλαγής μεταξύ του παιδιού, του συντρόφου επικοινωνίας (συνήθως ενός γονέα) και ενός αντικειμένου ή γεγονότος (Tomasello, 2003) .

Σε αυτό το πλαίσιο, η κοινή προσοχή είναι πρόδρομος της κατάδειξης, της πρόθεσης και της γλώσσας (Kristen et al., 2011) . Πέρα από την απλή αρχική αμοιβαία ματιά μεταξύ παιδιού και ενήλικα, η κοινή προσοχή είναι μια πιο περίπλοκη συμπεριφορά που χωρίζεται σε τρία κύρια συστατικά (Beuker et al., 2013) : (1) το παιδί εναλλάσσει το βλέμμα του/της μεταξύ του αντικειμένου και του/της συντρόφου του προκειμένου να επιστήσει την προσοχή του συντρόφου στο αντικείμενο, (2) το παιδί ακολουθεί το βλέμμα ή την κατεύθυνση του συντρόφου προς ένα αντικείμενο και (3) το παιδί κατευθύνει την προσοχή του συντρόφου προς ένα αντικείμενο ή ένα γεγονός με επικοινωνιακή πρόθεση.

Σημείωση: Η εικόνα δημιουργείται από τεχνητή νοημοσύνη.

Η έναρξη της κοινής συμπεριφοράς προσοχής καθυστερεί σε βρέφη με ΙΔΝ (Greenwald & Leonard, 1979; Smith & von Tetzchner, 1986) . Γενικά, υπάρχουν δυσκολίες στο συντονισμό της προσοχής τους με αυτή του συντρόφου τους. Αυτό οδηγεί σε κακή εναλλαγή στο επίκεντρο της προσοχής μεταξύ ενός αντικειμένου και του συντρόφου (Sigman et al., 1999) .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Beuker, KT, Rommelse, NNJ, Donders, R., & Buitelaar, JK (2013). Ανάπτυξη πρώιμων επικοινωνιακών δεξιοτήτων στα δύο πρώτα χρόνια της ζωής. *Infant Behavior & Development* , 36 (1), 71-83. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2012.11.001>

Bruner, JS (1983). Le développement de l'enfant. Savoir faire, savoir dire. *Bulletin de psychologie* , 37 (363), 244-245. https://www.persee.fr/doc/bupsy_0007-4403_1983_num_37_363_12566_t1_0244_0000_2

Butterworth, G., & Cochran, E. (1980). Προς έναν μηχανισμό κοινής οπτικής προσοχής στην ανθρώπινη βρεφική ηλικία. *International Journal of Behavioral Development* , 3 (3), 253-272. <https://doi.org/10.1177/016502548000300303>

Camaioni, L., Perucchini, P., Bellagamba, F., & Colonnese, C. (2004). Ο ρόλος της δηλωτικής κατάδειξης στην ανάπτυξη μιας θεωρίας του νου. *Infancy* , 5 (3), 291-308. https://doi.org/10.1207/s15327078in0503_3

Corkum, V., & Moore, C. (1995). Ανάπτυξη κοινής οπτικής προσοχής στα βρέφη. Στο *Κοινή προσοχή : Η προέλευση και ο ρόλος του στην ανάπτυξη* (σελ. 61-83). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

D'Entremont, B., Hains, SMJ, & Muir, DW (1997). Επίδειξη του βλέμματος που ακολουθεί σε παιδιά 3 έως 6 μηνών. *Infant Behavior & Development* , 20 (4), 569-572. [https://doi.org/10.1016/S0163-6383\(97\)90048-5](https://doi.org/10.1016/S0163-6383(97)90048-5)

Greenwald, CA, & Leonard, LB (1979). Επικοινωνιακή και αισθητικοκινητική ανάπτυξη παιδιών με σύνδρομο Down. *American Journal of Mental Deficiency* , 84 (3), 296-303.

Kristen, S., Sodian, B., Thoermer, C., & Perst, H. (2011). Οι δεξιότητες κοινής προσοχής των βρεφών προβλέπουν τη γλώσσα της αναδυόμενης νοητικής κατάστασης των νηπίων. *Developmental Psychology* , 47 (5), 1207-1219. <https://doi.org/10.1037/a0024808>

Mundy, P., & Gomes, A. (1998). Ατομικές διαφορές στην ανάπτυξη δεξιοτήτων κοινής προσοχής κατά το δεύτερο έτος. *Infant Behavior and Development* , 21 (3), 469-482. [https://doi.org/10.1016/S0163-6383\(98\)90020-0](https://doi.org/10.1016/S0163-6383(98)90020-0)

Okumura, Y., Kanakogi, Y., Kobayashi, T., & Itakura, S. (2017). Οι ατομικές διαφορές στην επεξεργασία αντικειμένων εξηγούν τη σχέση μεταξύ της πρώιμης παρακολούθησης του βλέμματος και της μεταγενέστερης γλωσσικής ανάπτυξης. *Cognition* , 166 , 418-424. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2017.06.005>

Sigman, M., Ruskin, E., Arbelle, S., Corona, R., Dissanayake, C., Espinosa, M., Kim, N., López, A., Zierhut, C., Mervis, CB, & Robinson, BF (1999). Συνέχεια και αλλαγή στην κοινωνική ικανότητα των παιδιών με αυτισμό, σύνδρομο Down και αναπτυξιακές καθυστερήσεις. *Monographs of the Society for Research in Child Development* , 64 (1), i-139. <https://www.jstor.org/stable/3181510>

Smith, L., & von Tetzchner, S. (1986). Επικοινωνιακές, αισθητικοκινητικές και γλωσσικές δεξιότητες μικρών παιδιών με σύνδρομο Down. *American Journal of Mental Deficiency* , 91 (1), 57-66.

Tomasello, M. (1995). Κοινή προσοχή ως κοινωνική γνώση. Στο *Κοινή προσοχή : Η προέλευση και ο ρόλος του στην ανάπτυξη* (σελ. 103-130). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Tomasello, M. (2003). *Κατασκευάζοντας μια γλώσσα: Μια θεωρία που βασίζεται στη χρήση για την απόκτηση γλώσσας* (σελ. viii, 388). Harvard University Press.

